

แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 27

The Development Guideline for the Student Care and Support operation system in
Secondary School Under the Secondary Education Service area office 27.

ลัดดาวัลย์ โคตรพิมพ์¹, และอัฐพล อินตะเสน²

Laddawan Khotpim¹, and Autthapon Intasena²

¹นักศึกษา ปริญญาโท สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

²อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹Master Student of Education Mahasarakham University

²Lecturer from the Faculty of Education Mahasarakham University

Corresponding Author Email: laddawan17olive@gmail.com

Received: 20 January 2021

Revised: 26 February 2021

Accepted: 5 March 2021

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 และ 2. เพื่อพัฒนาแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ มีเครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม โดยมีกลุ่มตัวอย่าง คือ รองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักเรียน ครูหัวหน้าฝ่ายกิจการนักเรียน จำนวน 105 คน ที่มาจากการคำนวณขนาดโดยการเปิดตาราง Krejcie and Morgan ใช้เทคนิคการสุ่มแบบใช้ขนาดของสถานศึกษาเป็นหน่วยของการสุ่ม และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย และการสัมภาษณ์โรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เลิศ (Best Practices) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ ได้กำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างคือตัวแทนขนาดของสถานศึกษาละ 1 โรงเรียน และใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง จำนวนโรงเรียน 4 โรงเรียน จำนวน 4 คน แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากเครื่องมือการวิจัยมาวิเคราะห์แบบเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน สภาพที่พึงประสงค์ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านความต้องการจำเป็น พบว่า ด้านการคัดกรองนักเรียน มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด 2) แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล 2) ความมุ่งหมาย 3) แนวทางการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ 3.1) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3.2) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 3.3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน 3.4) ด้านการป้องกันช่วยเหลือและการแก้ไข 3.5) ด้านการส่งต่อ 4) กลไก และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ ผลการประเมินโดยรวมความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา, ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

Abstract

The purposes of this study were 1. To study the current conditions, desirable conditions and necessary needs of developing a student care support system in schools under the Secondary Education Service area

office 27 and 2. To develop guidelines for developing a student support system. Schools under the Office of Secondary Education Service area office 27 research is a combination of qualitative and quantitative research. There are research tools such as questionnaires, interview forms, program suitability and feasibility assessment form. The sample group was the Deputy Director of Student Affairs. Teachers, Head of Student Affairs, 105 people, who came from the size calculation by opening the Krejcie and Morgan table. uses a randomization technique that uses the size of the school as the unit of randomness. and using a simple random method and interviewing schools with best practices using the interview form. The proportion of the sample group was determined to be representative of the size of one school per school, and a specific method was used. Number of schools, 4 schools, 4 students, then used the data collected from the research tools for content analysis. The results 1) The current state of the Student Care and Support operation system in Secondary School under The Secondary Education Service area office 27 were at a high level. Considering all items, it was found that most of them were in the high level. Desirable conditions of The Secondary Education Service area office 27 were at the highest level in all items. 2) Result of usage of guidelines for the Student Care and Support operation system in Secondary School Under the Secondary Education Service area office 27 were divided into 5 categories; 1) the rationale 2) the Purpose 3) the Guidelines for promoting well-being in schools were divided into 5 factors; 3.1) screening students 3.2) On knowing individual students 3.3 Problems discovered and solving solutions 3.4) well-being promotion in communities and society. 3.5) On transferring students. The results of studied categories were discussed among a focus group of experts for affirmation and suggestions. The results of possibility, suitability of developing guidelines were at highest level.

Keywords: The Development Guideline, Student Care and Support

บทนำ

การพัฒนาสังคมไทยโดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจ ต่างมุ่งไปที่อัตราการเติบโตแต่เพียงอย่างเดียวบนฐานโครงสร้างทางสังคมที่อ่อนแอ ไม่เป็นธรรมและต้องพึ่งพิงต่างประเทศเป็นหลัก ได้แสดงผลให้ประจักษ์ชัดเจนแล้วว่าเป็นทิศทางที่ผิดพลาดจำเป็นต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนากลยุทธ์และแนวนโยบายกันใหม่ภายใต้กรอบทิศทางที่ให้ความสำคัญอย่างทัดเทียมกัน ทั้งทุนทางเศรษฐกิจ ทุนสังคม ทุนมนุษย์และทุนธรรมชาติ โดยยึดมั่นในวัฒนธรรมวิถีชีวิตแบบไทยที่มีศาสนาธรรมเป็นหลักประจำใจให้คงเอกลักษณ์ มั่นคงไว้ท่ามกลางการเปลี่ยนในระบบเศรษฐกิจยุคใหม่ของสังคมโลกสังคมทุกวันนี้และในอนาคตเป็นสังคมฐานความรู้ที่การเรียนรู้ ความรู้และนวัตกรรมเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องส่งเสริมและสร้างสภาพการณ์เพื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาคุณภาพ ประสิทธิภาพและขีดความสามารถของคนส่วนใหญ่ในประเทศ โดยยึดหลักการในทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดและตัดสินใจในกิจกรรมสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับตนเองและชุมชนท้องถิ่น การสนับสนุนให้สังคมทุกส่วนและทุกระดับได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพและการสร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อความสำเร็จในการปฏิบัติเช่นนี้จะทำให้เกิดพลังชุมชนท้องถิ่นที่เข้มแข็ง อันเป็นรากฐานที่มั่นคงในการพัฒนาประเทศอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืนต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีภารกิจหลักที่สำคัญของการบริหารงานโรงเรียนอยู่ 4 งานหลัก คือ งานบริหารวิชาการ งานบริหารบุคคล งานบริหารงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป โดยบริหารงานตามพระราชบัญญัติการศึกษา

แห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดความสำคัญของการบริหารงานกิจการนักเรียน คือ งานส่งเสริม พัฒนา ควบคุม และแก้ไข ความประพฤติ นักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัยก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยในการอยู่ร่วมกันเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร การดำเนิน การบริหารกิจการนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542, น.26)

อนึ่งสถานศึกษาทุกแห่งประกอบไปด้วยกลุ่มบุคคลอื่น ได้แก่ กลุ่มผู้บริหาร (ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ) กลุ่มครู-อาจารย์ เจ้าหน้าที่ นักการภารโรง และกลุ่มนักเรียนในระดับชั้นต่าง ๆ ซึ่งเป็นกลุ่มใหญ่ที่มีจำนวนนักเรียนมากน้อยขึ้นอยู่กับขนาดของโรงเรียน อันจะสามารถ รองรับจำนวนนักเรียนได้ ทว่าแนวปฏิบัติที่ทุกสถานศึกษาต้องปฏิบัติเป็นแนวเดียวกันหมดก็คือ จัดการศึกษาแก่นักเรียนทุกคนตามที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) กล่าวคือ มุ่งพัฒนาชีวิตให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ทว่าการจัดการศึกษาดังกล่าวสถานศึกษาจักต้องมุ่งส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนเป็นคนดี กล่าวได้ว่า งานกิจการนักเรียนนับว่าเป็นงานที่เริ่มตั้งแต่เมื่อรับนักเรียนเข้าศึกษา ณ สถานศึกษาต่าง ๆ เรียบร้อยแล้ว โรงเรียนหรือสถานศึกษาแต่ละแห่งจักต้องรับหน้าที่ดูแลนักเรียนทั้งใน และนอกโรงเรียนอย่างทั่วถึง ควบคู่ไปกับการจัดการศึกษาให้ครบถ้วนตามกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งกำหนดไว้ในมาตรา 24 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 อันก่อปรไปด้วย การจัดเนื้อหา สาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดย คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล พร้อมกับฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญ สถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยจัดกิจกรรมให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น และทำเป็น จนเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสร้างเสริมให้การจัดการกิจการนักเรียนเป็นระบบและมีระเบียบที่มีประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้น และเพื่อให้บรรลุยังประสิทธิผลที่กำหนดเป็นเป้าหมายของงานกิจการนักเรียนอย่างแท้จริง สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องกำหนดระเบียบวินัยของสถานศึกษาให้รัดกุม เป็นประโยชน์ สำหรับการปกครองและสร้างวินัยอันดีงามแก่นักเรียนให้ประพฤติและปฏิบัติตาม ทั้งนี้เพราะการปกครองและการสร้างวินัยที่ดีแก่นักเรียนก่อให้เกิดการปลูกฝังคุณธรรมและค่านิยมที่ดีงาม อันจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาศักยภาพและสมรรถภาพที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองสืบไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550, น.15)

การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่บูรณาการและเท่าทันสถานการณ์โดยเฉพาะการดูแลเด็กและเยาวชนในการใช้สื่อออนไลน์ต้องอาศัยการทำงานเป็นทีมของทุกภาคส่วนอย่างจริงจัง และต้องสร้างความสมดุลระหว่างการปกป้องและการสนับสนุนให้ใช้สื่อออนไลน์ เพื่อไม่ทำให้เป็นการปิดกั้นมากเกินไปและไม่เป็นการสนับสนุนมากเกินไป ที่สำคัญคือการมีกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวด ใช้วิธีติดต่อเพื่อนทางโลกออนไลน์มากขึ้น ผู้ปกครอง ครู และผู้นำชุมชนต้องรู้เท่าทัน จากการกล่าวมาข้างต้นปัญหาในการดูแลนักเรียนที่จะเป็นเยาวชนในอนาคตของประเทศต้องได้รับการเอาใจใส่ ปกป้อง แก้ไข อย่างเป็นระบบนับตั้งแต่เด็กก้าวอย่างเข้าสู่โรงเรียนจนออกนอกโรงเรียน เพื่อให้เด็กนักเรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพบนพื้นฐานของความแตกต่างระหว่างบุคคล จึงเป็นกลไกหลักในการที่จะช่วยเหลือนักเรียน และเป็นภารกิจที่สำคัญงานหนึ่งของสถานศึกษาที่บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกคนทั้งในและนอกสถานศึกษาจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

ดังนั้น ผู้วิจัยซึ่งมีบทบาทและมีภาระหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ดูแลนักเรียนจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและสร้างแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 เพื่อเป็นอีกหนึ่งวิธีที่จะสามารถดูแลนักเรียนและช่วยเหลือนักเรียนที่ประสบปัญหาได้อย่างทันทั่วถึง อีกทั้งยังสามารถลดปัญหาที่เด็กกำลังเผชิญในปัจจุบันเพื่อให้เด็กไทยได้มีสุขภาพจิตที่แจ่มใส มีทัศนคติที่ดีต่อชีวิต และไม่เป็นปัญหาของสังคม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ (Mixed Methods) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มเป้าหมาย

1.1 ประชากร ได้แก่ รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารกิจการนักเรียน จำนวน 60 คน ครูหัวหน้ากลุ่มงานกิจการนักเรียน จำนวน 60 คน และครูผู้ปฏิบัติหน้าที่กลุ่มงานกิจการนักเรียน จำนวน 60 คน ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จำนวน 60 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารกิจการนักเรียน ครูหัวหน้ากลุ่มงานกิจการนักเรียน และครูผู้ปฏิบัติหน้าที่กลุ่มงานกิจการนักเรียน จำนวน 105 คน โดยแบ่งตามขนาดของโรงเรียน ประกอบไปด้วย โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 3 โรงเรียน จำนวน 9 คน โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 3 โรงเรียน จำนวน 9 คน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 7 โรงเรียน จำนวน 21 คน โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 22 โรงเรียน จำนวน 66 คน

1.3 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 5 ท่าน และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับรองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารกิจการนักเรียน ครูหัวหน้ากลุ่มงานกิจการนักเรียน และครูผู้ปฏิบัติหน้าที่กลุ่มงานกิจการนักเรียน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ผู้ทรงวุฒิ (Expert) ในการประเมินโปรแกรม จำนวน 5 ท่าน

2. เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อยืนยันองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ 2) แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 และ 3) แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 1) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมเอกสารต่าง ๆ (Document Research) อาทิ หนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการ งานวิจัย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น 2) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กับกลุ่มเป้าหมายและการใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการแจกแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมทางสถิติเพื่อหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและนำมาหาค่าลำดับความต้องการจำเป็น 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กับกลุ่มเป้าหมายและการรวบรวมเอกสารต่าง ๆ มาวิเคราะห์ในเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 105 คนแล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 แสดงดังตาราง 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นผู้บริหารและครูต่อสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยรวมและรายด้าน

การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ
ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.18	0.86	มาก	4.63	0.53	มากที่สุด
ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.27	0.82	มาก	4.61	0.63	มากที่สุด
ด้านการส่งเสริมนักเรียน	4.19	0.85	มาก	4.66	0.55	มากที่สุด
ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	4.21	0.85	มาก	4.63	0.54	มากที่สุด
ด้านการส่งต่อ	4.23	0.83	มาก	4.62	0.53	มากที่สุด
โดยรวม	4.19	0.84	มาก	4.63	0.56	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.84) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านที่ 2 ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.82) สำหรับสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.56) พิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เช่นเดียวกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านที่ 3 ด้านการส่งเสริมนักเรียน ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.32)

ตารางที่ 2 สรุปค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง ($PNI_{Modified}$) และลำดับความต้องการจำเป็น โดยรวมและรายด้าน

การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	D	I	$PNI_{Modified}$	ลำดับ
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.18	4.63	0.10	2
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.12	4.66	0.12	1
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน	4.21	4.63	0.09	3
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	4.27	4.61	0.07	4
5. ด้านการส่งต่อ	4.20	4.62	0.06	5
โดยรวม	4.19	4.63	0.10	

จากตารางที่ 2 สรุปลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ด้านที่มากที่สุดคือด้านที่ 2 ด้านการคัดกรองนักเรียน

2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

ผลการวิจัยพบว่า ระดับความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดง ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 27

รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. หลักการและเหตุผล	3.86	0.64	มาก	3.71	0.45	มาก
2. ความมุ่งหมาย	4.14	0.35	มาก	4.00	0.53	มาก
3. แนวทางการพัฒนาระบบช่วยเหลือนักเรียน	3.96	0.63	มาก	3.82	0.59	มาก
3.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.14	0.64	มาก	4.00	0.53	มาก
3.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน	3.86	0.83	มาก	3.71	0.70	มาก
3.3 ด้านการส่งเสริมนักเรียน	4.00	0.93	มาก	3.86	0.83	มาก
3.4 ด้านการปรับปรุงและแก้ไขปัญหา	3.86	0.83	มาก	3.71	0.88	มาก
3.5 ด้านการส่งต่อ	3.95	0.62	มาก	3.81	0.59	มาก
4. กลไก	3.71	0.70	มาก	3.57	0.73	มาก
5. เงื่อนไขความสำเร็จ	4.29	0.45	มาก	4.14	0.64	มาก
โดยรวม	3.98	0.67	มาก	3.84	0.65	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการประเมินการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 27 โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.98$) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.84$)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 27 ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการศึกษาวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 พบว่า สภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.84) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านที่ 2 ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.82) สำหรับสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.56) พิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เช่นเดียวกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านที่ 3 ด้านการส่งเสริมนักเรียน ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.32) และความต้องการจำเป็น ด้านที่มากที่สุดคือด้านที่ 2 ด้านการคัดกรองนักเรียน ($PNI_{modified} = 0.12$)

2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 พบว่า ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล 2) ความมุ่งหมาย 3) แนวทางการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ 3.1) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3.2) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 3.3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน 3.4) ด้านการป้องกันช่วยเหลือและการแก้ไข 3.5) ด้านการส่งต่อ 4) กลไก และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ ผลการประเมินโดยรวมความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล สำหรับสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมนักเรียน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการคัดกรองนักเรียนและลำดับความต้องการจำเป็น พบว่า ด้านการคัดกรองนักเรียน มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ส่วนด้านที่มีความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด คือ ด้านการส่งต่อ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552, น.19 -20) การคัดกรองนักเรียนเป็นการพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนเพื่อการจัดกลุ่มนักเรียนซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการหาวิธีที่เหมาะสมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นด้วยความรวดเร็วและถูกต้องแม่นยำ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอาจจัดกลุ่มนักเรียนตามผลการคัดกรองเป็น 2,3 หรือ 4 กลุ่มก็ได้ ตามของข่ายและเกณฑ์การคัดกรองที่โรงเรียนกำหนด เช่น ในกรณีที่แบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม อาจนิยามกลุ่ม คือ 1) กลุ่มปกติ คือ นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนอยู่ในเกณฑ์กลุ่มปกติ ซึ่งควรได้รับการสร้างภูมิคุ้มกันและการส่งเสริมพัฒนา 2) กลุ่มเสี่ยง คือ นักเรียนที่อยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยงตามเกณฑ์ของการคัดกรองของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องให้การป้องกันและแก้ไขตามกรณี 3) กลุ่มมีปัญหา คือนักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มมีปัญหาตามเกณฑ์ของการคัดกรองของโรงเรียน ซึ่งต้องช่วยเหลือและแก้ปัญหาโดยเร่งด่วน 4) กลุ่มพิเศษ คือนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ มีความเป็นอัจฉริยะแสดงออกซึ่งความสามารถอันโดดเด่นด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน อย่างเป็นที่ประจักษ์เมื่อเทียบกับผู้ที่มีอายุในระดับเดียวกัน ภายใต้สภาพแวดล้อมเดียวกัน ซึ่งโรงเรียนได้ส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาศักยภาพความสามารถพิเศษนั้นจนถึงขั้นสูงสุด

2. การศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล 2) ความมุ่งหมาย 3) แนวทางการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน แบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ 3.1) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3.2) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 3.3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน 3.4) ด้านการช่วยเหลือปรับปรุงและแก้ไข 3.5) ด้านการส่งต่อ 4) กลไก และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ โดยผลการประเมินการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด เหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้พัฒนาแนวทาง เป็นไปตามโครงสร้างของหลักวิชาการในเรื่องแนวทางการปฏิบัติในการปรับเปลี่ยนองค์กร (ปรีชา กองจินดา, 2549) ผ่านขั้นตอนและวิธีการศึกษาเอกสาร ดำรงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจน การศึกษาสถานศึกษาที่มีวิธีการปฏิบัติที่

เป็นเลิศ แล้วนำมาวางแผนทาง และผ่านการประเมินแนวทางโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นที่ยอมรับในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง โดยใช้วิธีการพยายามเสริมสร้างครู ให้เป็นบุคคลที่มีความสามารถมีความรู้ มีทักษะการทำงาน ตลอดจนมีทัศนคติที่ดีสำหรับการทำงานพร้อมทั้งมีคุณธรรม จริยธรรมบุคลิกเหมาะสมของการเป็นครูด้วย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์

1.1 โรงเรียนควรศึกษาแนวทางดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เข้าใจ โดยเฉพาะองค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ขั้นตอน และวิธีการประเมิน แล้วทำการประเมินระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ แล้วนำผล การประเมินมาพัฒนาปรับปรุงและแก้ไขกระบวนการบริหารงานของโรงเรียน

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ควรสนับสนุนให้โรงเรียนในสังกัดนำแนวทางการดำเนินงานไปใช้ โดยเน้นการคัดกรองนักเรียนและการส่งต่อ เพื่อพัฒนาการบริหารงานของโรงเรียน

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรทบทวนบทบาทของตนเอง โดยเฉพาะประเด็นที่ ผู้ปกครองเสนอแนะ ทั้งนี้เพื่อพัฒนานักเรียนไปพร้อมกันและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

1.4 สถานศึกษาควรมีแนวทางในการส่งเสริมงบประมาณที่ชัดเจน ทั้งนี้เพื่อนำนโยบายที่กำหนดไว้ไปสู่การปฏิบัติจริง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาครูและช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดอื่น

2.2 ควรศึกษาการพัฒนาครูแบบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดอื่น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณคณาจารย์ภาควิชาการบริหารการศึกษา และคณาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามทุกท่าน ที่ได้ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัย ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้ให้สัมภาษณ์ การศึกษาวิธีการปฏิบัติที่เลิศเกี่ยวกับระบบดูแลนักเรียนและประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ทุกท่าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบพระคุณพ่อ คุณแม่ ญาติพี่น้อง เพื่อน ผู้บริหารสถานศึกษาและเพื่อนร่วมงานของผู้วิจัยทุกคนที่คอยสนับสนุนและให้กำลังใจผู้วิจัย จนทำให้การวิจัยนี้ประสบความสำเร็จได้ด้วยดี และคุณค่าของงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้กับคุณพ่อทองคำ โคตรพิมพ์และคุณแม่ นารี โคตรพิมพ์ ผู้เป็นแรงบันดาลใจในการศึกษาค้นคว้าและการดำเนินชีวิต ตลอดทั้งขอขอบเป็นเครื่องบูชาเพื่อน้อมรำลึกถึงคุณูปการของนักวิชาการผู้สร้างผลงานทางวิชาการที่ทำให้ผู้วิจัยได้ใช้เป็นแหล่งข้อมูลเพื่อการค้นคว้าวิจัยงานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กิตติมา ปรีดีติติก. (2532). *กระบวนการบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *คู่มือครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- ปรีชา กองจินดา. (2549). *แนวทางการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา*
- พระนครศรีอยุธยาเขต 1 และเขต 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัย

- ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
- สุวิทย์ พลวงค์. (2549). *การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเมยวดีพิทยาคม อำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). *การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ.2560 – 2564*. สำนักงานนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2545-2559*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บริษัท พรินทวาทกราฟฟิค จำกัด.